

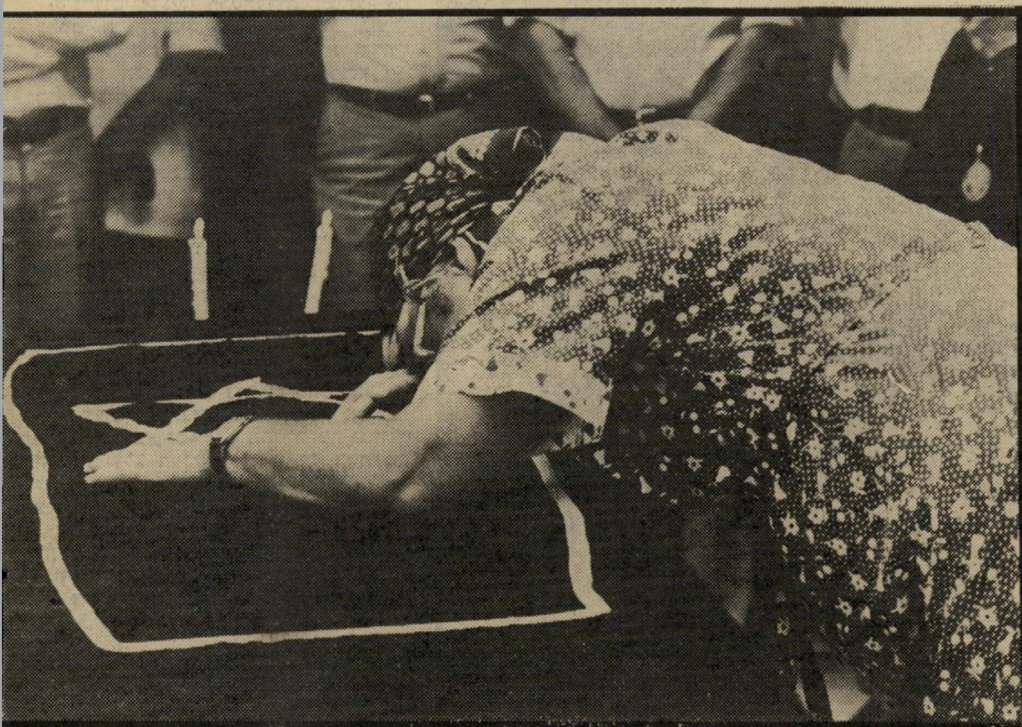
מה נאמר בשיחת הטלפון האחרונה בין ריבקה גובר (מימין) ובתה חיה (משמאל) - והאם זה השפיע על החלטתה להתאבד?

מלחזור לריקמה העדינה של חיי המישפחה שלה. אפריים, בכורה, שהיה אהוב עליה, נולד אחרי ששלושה ילדים מתו מיד עם לידתם. יחד עם בעי לה, מרדכי, היא עלתה מרוסיה והתיישבה ברחובות. כשהוכרזה ב-1932, "התיישבות האלף" — מיפעל ההתיישבות הגדול ביותר באותם הימים, שבישר את מערכת ההתיישבות החלוצית של הדורות הבאים — עקרו מרדכי וריבקה גובר לכפר-ביל"ו, שאך נוסד אז. בני-הזוג, שלא היו חקלאים קודם לכן, קיבלו שטח קרקע מצומצם, שבו נטעו פרדס. הם ידעו שבמשך שנים, עד שהפרדס יתן פירות, יצטרכו לעבוד עבודות-חוץ כדי ל"התפרנס.

סמל לחלוציות ולהתנדבות, אשר לשמה נוספו תמיד שמות-התואר "אם הבנים" ו"אשת-המופת" (ראה עמוד 3). נשברה והרימה ידיים, דבר שלא עשתה אף פעם אחת בחייה. הנטיה הראשונה היתה ל"ייחס את מעשה-ההתאבדות למצב-הרוח הכללי. יש שטענו שריבקה גובר, האשה שקיבלה בגבורה את נפילתם של שני בניה, מי שעסקה כל ימי חייה במלחמה למען — למען עולים חדשים, למען ילדים מוכי-גורל, למען קשישים וזנוחים, גם כשאלה היו צעירים ממנה — שוב לא יכלה לשאת עוד את התמוטטות הערכים והמפולת החברתית הגדולה במדינה. אולם אחרי-כך התברר שבכל הנוגע לחלוציות ולהתנדבות, לא

השיחה הגורלית

מתאבלת אלמונית על ארונה של ריבקה גובר
„אנשים אוהבים לדבר —

שים על הקו, וחיה לא ידעה שאמה רוצה לדבר איתה? אם החליטה ריבקה גובר עוד לפני טריקת הטלפון להתאבד, רצ"ה ככל הנראה, להיפרד משני קרובי-המישפחה היחידים שנותרו לה: בתה חיה ונכדה, יונתן בן השנתיים.

ככל שעולה משיחור שעותיה האחרונות של ריבקה גובר, היא עלתה אחרי שיחת-הטלפון הגורלית לחדרה שבמושבי-הזקנים, ניקתה אותה, הציבה את תמונותיהם של שני בניה שנפלו במלחמת-העצמאות, אפריים וצבי, ושל בעלה מרדכי, שנפטר לפני כשלוש שנים. תמונתה של חיה לא היתה מוצבת על השולחן. לריבקה גובר לא היו תה, ככל הנראה, גם תמונה של נכדה היחיד, יונתן.

נראה שריבקה גובר ישבה ליד השולחן במשך שעות ארוכות. היא עובדה שעל השולחן נמצאו נייר רות-כתיבה ועט נותנת מקום ל"השערה שריבקה חשבה לכתוב מכתב הסבר ופרידה, אך החליטה בסוף לוותר עליה.

ה טלפון בכיתה של חיה גובר, ברחוב ברוריה בירושלם, צילצל ביום הרביעי האחרון בשעה 11 בלילה.

יש להניח שחיה גובר לא נהנתה מהעובדה שמישהו מצלצל בשעה כזו. מהעבר השני של הקו היתה אמה, ריבקה גובר, ריבקה ניסתה לשוחח עם בתה מהטלפון הציבורי שבמעון-הזקנים ברמת-אביב, שבו התגוררה.

אחד מתושבי מעון-הזקנים סיפר אחרי-כך שריבקה ניהלה שיחה ארוכה. חיה גובר סיפרה למישהי טרה, אחרי שנודע על ההתאבדות של אמה, שהיא לא שוחחה איתה בטלפון. לילדים סיפרה אחרי-כך שבאמת נשמע צילצול טלפון כי אותה שעה, אך על הקו היו רע"שים, ולכן היא טרקה את השפופרת.

קשה לדעת מה אירע באותה שיחת-טלפון. האחרונה של ריבקה גובר לפני מותה. האם היתה זו השיחה שעליה דיבר תושב מושבי הזקנים, באמרו שהוא שמע את ריבקה מדברת, או שאכן היו רע"שים

מרדכי וריבקה גובר בחבל לכיש (1958)
בתוך אוהל מטולא

כשהכריוה הסוכנות-היהודית על הגיוס לצבא הבריטי, היה ברור שמרדכי יהיה בין ראשוני המתנדבים למלחמה נגד היטלר. הוועד דה הרפואות הבריטית פסלה את מרדכי לשרות. שני בניה של ריבקה, אפריים וצבי, היו צעירים מכדי להתנדב. ריבקה החליטה לעזוב את בעלה וילדיה, ולמלא את מקום הבעל בבריגדה היהודית. בעלה מרדכי בירך אותה על צעד זה, ועמד בגבורה נגד כל רמזי הליגלוג של אנשי המושב. עלי-כך שאשתו התגיסה ואילו הוא נשאר לשמור על הילדים. גם כשתורה ריבקה למשק,

הרימה אשת-המופת את ידיה, גם בשעותיה האחרונות לחייה. ימים אחדים קודם להתאבדותה היא נס"עה באוטובוסים, בחום הכבד, לחבל לכיש — שהיא נמנתה עם מייסדיו — והציעה את עזרתה לראשי ה"חבל, שהסתככו לאחרונה בחקירה מישטרית. יום לפני מותה נסעה, שוב באוטובוסים, לבקר ילדים המאושפנים בבית-לוינסטין ברע"נה, ועודדה את רוחם.

כדי לנסות ולהבין מדוע קיפדה ריבקה גובר את חייה כמו ידיה, למרות שכל מי שהכיר אותה ידע שהיא עדיין במלוא חיוניותה, יש להכיר את מסכת חייה, ואין מנוס

ביום מותה אמה ריבקה לידיי חיה הטובה ביותר בבית-הזקנים, חיה סמדר: „חיה יקירתי, אנשים אוהבים לדבר, אבל את אל תשמעי כלום. רוצים שידברו, את אל תכנסי לזה." אחרי ההתאבדות נט"תה חיה סמדר לתת לדברים אלה משמעות מיוחדת.

קשישים

זנוחים

שפורסם דבר התאבדותה של ריבקה גובר, הוכתה ה"מדינה בתדהמה. האשה, שהפכה